

**1135** (2021-2022) – Nr. 1  
ingediend op 8 februari 2022 (2021-2022)

## **Verslag van de gedachtewisseling**

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,  
Financiën, Begroting en Justitie  
uitgebracht door Philippe Muyters

over Vlaanderen en het Europees Semester

*Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:*

*Voorzitter:* Steven Vandeput.

*Vaste leden:*

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;  
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;  
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;  
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;  
Celia Groothedde, Björn Rzoska;  
Ludwig Vandenhove.

*Plaatsvervangers:*

Liesbeth Homans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;  
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;  
Jo Brouns, Stijn De Roo;  
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;  
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneekhout;  
Bruno Tobback.

*Toegevoegde leden:*

Jos D'Haese.

## INHOUD

|      |                                                                                                                                                                           |    |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I.   | Toelichting door Xavier Vanden Bosch, European Semester officer bij de Europese Commissie .....                                                                           | 4  |
| 1.   | Het Europees Semester 2022 – hoofdlijnen van het Herfstpakket.....                                                                                                        | 4  |
| 1.1. | Inleiding .....                                                                                                                                                           | 4  |
| 1.2. | De cyclus van het Europees Semester 2022 .....                                                                                                                            | 5  |
| 2.   | Toepassing van het Stabiliteits- en Groeipact .....                                                                                                                       | 6  |
| 3.   | Implementatie van het Plan Herstel en Veerkracht .....                                                                                                                    | 6  |
| II.  | Toelichting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management ..... | 8  |
| 1.   | Vlaanderen en het Europees Semester .....                                                                                                                                 | 8  |
| 2.   | Herziening van het Stabiliteits- en Groeipact .....                                                                                                                       | 9  |
| 3.   | Relanceplan Vlaamse Veerkracht .....                                                                                                                                      | 10 |
| III. | Debat .....                                                                                                                                                               | 11 |
| 1.   | Tussenkoms van Philippe Muyters .....                                                                                                                                     | 11 |
| 2.   | Tussenkoms van Björn Rzoska .....                                                                                                                                         | 11 |
| 3.   | Tussenkoms van Maurits Vande Reyde .....                                                                                                                                  | 12 |
| 4.   | Tussenkoms van Peter Van Rompuy .....                                                                                                                                     | 12 |
| 5.   | Repliek van Xavier Vanden Bosch.....                                                                                                                                      | 12 |
| 6.   | Repliek van minister-president Jan Jambon .....                                                                                                                           | 15 |
|      | Gebruikte afkortingen .....                                                                                                                                               | 16 |

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op [www.vlaamsparlement.be](http://www.vlaamsparlement.be)

Op 25 januari 2022 organiseerde de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie een gedachtewisseling over Vlaanderen en het Europees Semester, met Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, en Xavier Vanden Bosch, European Semester officer bij de Europese Commissie.

Dit is een jaarlijkse traditie die normaliter in het voorjaar wordt georganiseerd, waarbij enerzijds een afvaardiging van de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België en anderzijds de minister-president van de Vlaamse Regering en de leden van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie en de leden van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme van gedachten wisselen over Vlaanderen in de Europese Unie. In pre-coronatijden gebeurde dit traditioneel aan de hand van het jaarlijkse landenrapport van de Europese Commissie over België en het Vlaamse Hervormingsprogramma dat via het Belgische Hervormingsprogramma jaarlijks aan de Europese Commissie moet worden voorgelegd.

Door het uitbreken van de coronacrisis in 2020 dateert het laatste landenrapport over België van 2020 en was er sinds 30 juni 2020 geen gedachtewisseling meer over Vlaanderen en het Europees Semester.

De door Xavier Vanden Bosch gebruikte presentatie is opgenomen als bijlage en is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op [www.vlaamsparlement.be](http://www.vlaamsparlement.be).

*(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)*

## **I. Toelichting door Xavier Vanden Bosch, European Semester officer bij de Europese Commissie**

*Xavier Vanden Bosch* geeft uitleg over de dialoog tussen de Commissie en de Belgische en Vlaamse overheden, en over het proces van het Europees Semester.

### **1. Het Europees Semester 2022 – hoofdlijnen van het Herfstpakket**

#### **1.1. Inleiding**

Hij begint met de bespreking van de prioriteiten van het Herfstpakket van het Europees Semester, met inbegrip van de integratie van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht daarin.

Het Europees Semester zorgt voor de coördinatie van het economisch beleid, van het werkgelegenheidsbeleid en van het sociaal beleid van de lidstaten, stipt de spreker aan.

Hij wijst erop dat de EU over zowel exclusieve als met de lidstaten gedeelde bevoegdheden beschikt en op grond van het verdrag ook een coördinerende rol heeft ten aanzien van het economisch en begrotingsbeleid, naast de nationale en regionale bevoegdheden.

De spreker noemt het Europees Semester wendbaar en dynamisch en schetst kort de evolutie ervan. De spreker verwijst naar de creatie en integratie van de Europese pijler van sociale rechten waardoor de sociale dimensie van het Europees beleid werd versterkt, en het Europees beleid inzake de cohesie- en de structuurfondsen.

De huidige Europese Commissie heeft vooral de groene dimensie van het Europees Semester versterkt met de Green Deal als groeistrategie binnen het Europees

Semester. Na het uitzonderlijke jaar 2021, waarin het proces werd aangepast om te focussen op de uitwerking van de plannen voor herstel en veerkracht van de lidstaten, wordt dit jaar teruggekeerd naar een meer normale cyclus, die niettemin toch ook rekening zal houden met de integratie van de genoemde herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten.

Het Europees Semester blijft de dialoog promoten tussen de Commissie en de Belgische overheden, met inbegrip van de Vlaamse. De spreker toont daarbij dia 4 met de elementen van die uitwisseling. De prioriteiten van de EU worden vastgelegd in de jaarlijkse Strategie voor Duurzame Groei. De lidstaten maken hervormings- en stabiliteitsprogramma's op. De Commissie voert op basis daarvan een analyse uit, waarin ze de grootste uitdagingen identificeert. De dialoog resulteert in Europese aanbevelingen.

Hij onderstreept dat Vlaanderen zich sinds de invoering van het Europees Semester meer dan tien jaar geleden altijd zeer goed heeft ingeschreven in het proces dat hij heeft beschreven. Hij benadrukt de tevredenheid van de Europese Commissie over de interactie met de Vlaamse administratie en kabinetten en met het Vlaams Parlement, die zij graag gecontinueerd zou zien.

## 1.2. De cyclus van het Europees Semester 2022

Dia 5 stelt het proces van het Europees Semester in meer detail voor. In november 2021 heeft de Commissie een aantal documenten gepubliceerd in haar Herfstpakket. Het bevat onder meer de jaarlijkse analyse van de duurzame groei en de adviezen over de ontwerpbegrotingsplannen en aanbevelingen voor de eurozone.

In april moeten de stabiliteits- en hervormingsprogramma's worden ingediend, met inbegrip van het Vlaamse, dat deel uitmaakt van het Belgische. Daarop volgen landspecifieke aanbevelingen, die, na een hiaat in 2021, waarin ze beperkt waren tot de begroting, opnieuw breder zijn. Samen met het voorstel van aanbevelingen wordt voor België ook een landrapport gepubliceerd in mei 2022 zoals vroeger traditioneel gebeurde in februari-maart.

Daarop gaat hij in op de beleidsprioriteiten uit de jaarlijkse analyse van de duurzame groei, die gestructureerd blijven in vier dimensies van concurrerende duurzaamheid en waarvan hij een grafische voorstelling in dia 7 projecteert. Ecologie, productiviteit, rechtvaardigheid en macro-economische stabiliteit zijn nauw verbonden en versterken elkaar. De agenda voor 2022 is de EU van crisisbeheer naar een duurzame en rechtvaardig herstel te leiden, dat de veerkracht van de EU versterkt in lijn met de groene en digitale transitie.

De Faciliteit voor Herstel en Veerkracht en de bijhorende plannen worden daarbij beschouwd als het belangrijkste instrument om deze agenda uit te voeren. De Semestercyclus zal de implementatie van die plannen dan ook integreren, want ze bevatten hervormingen en investeringen. De landspecifieke aanbevelingen zullen in 2022 daarom een bijzondere focus hebben, namelijk op de uitdagingen die in de genoemde plannen niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt.

Voorts worden ook de duurzame ontwikkelingsdoelen verder geïntegreerd in het Europees Semester, een terrein waarop Vlaanderen al veel doet, waarbij hij de bijgewerkte Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling vermeldt.

De Europese Commissie wil voortaan echter de vooruitgang op dat vlak van alle lidstaten opvolgen. De Commissie is er zich van bewust hoezeer de rapportagevereisten de administraties belasten en wil die zo veel mogelijk beperken door synergie en stroomlijning, verzekert hij in dit verband.

Hij toont daarbij een overzicht op dia 8, waarbij hij attendeert op het scorebord van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (RRF-verordening), dat twee keer per jaar zal worden gepubliceerd op een website, met een overzicht van de uitvoering van alle nationale plannen binnen de EU aan de hand van gemeenschappelijke indicatoren.

## **2. Toepassing van het Stabiliteits- en Groeipact**

In het tweede deel van zijn inleiding gaat de spreker in op de praktische toepassing van het Groei- en Stabiliteitspact dat ook deel uitmaakt van het huidige Europese Semester.

Dit jaar blijft de algemene ontsnappingsclausule, op grond waarvan lidstaten tijdelijk kunnen afwijken van hun aanpassingstraject naar de begrotingsdoelstellingen, nog van toepassing. Volgend jaar wordt deze clausule gedesactiveerd, een scenario dat door de laatste economische prognoses wordt bevestigd.

Tegelijk is een debat aan de gang over de mogelijke herziening van het Stabiliteits- en Groeipact zelf. De consultatie werd hervat in oktober en liep online tot het einde van vorig jaar. Op basis daarvan zal de Commissie tegen het einde van de eerste helft van 2022 een initiatief nemen. Doel is op tijd voor 2023 tot consensus te komen. In afwachting zal de Commissie lidstaten blijven begeleiden binnen het huidige kader van het Pact, dat van toepassing blijft, met de hoger genoemde begrotingsaanbevelingen in mei.

In het algemeen voldoet het Belgische ontwerpbegrotingsplan in grote lijnen aan de aanbevelingen van de Raad. Investerings kunnen het herstel ondersteunen in het kader van het Nationale Plan voor Herstel en Veerkracht, maar de Commissie roept wel op tot voorzichtigheid in het licht van de hoge schuldenlasten en de aanzienlijke uitdagingen op het gebied van budgettaire houdbaarheid waarmee België al voor de crisis werd geconfronteerd.

De spreker projecteert daarbij de volledige tekst van het advies (dia's 11 en 12), gevolgd door dia 13 met de evolutie van het nominale en structurele tekort (respectievelijk in blauw en oranje) uit de laatste budgetprognose voor België van de Europese Commissie. Men verwacht een stabilisering van deze tekorten in 2022-2023, zij het op een relatief hoog niveau: ongeveer 5% van het bbp. De Belgische schuld stabiliseert dit jaar naar verwachting onder de 113% van het bbp, maar zou vanaf volgend jaar (2023) weer stijgen naar 115%.

De Commissie heeft in haar advies ook een begrotingskoers berekend, een zogeheten 'fiscal stance' (dia 14). Daarin wordt vastgesteld dat de uitgaven sneller groeien dan de verwachte economische groei, en wel door de investeringen in het kader van het Plan voor Herstel en Veerkracht, maar ook door de toename van lopende primaire uitgaven die niet gedekt zijn door nieuwe inkomsten, en dat exclusief de crisismaatregelen voor corona, voor de overstromingen en de stijgende energieprijzen. Het advies blijft positief, maar dit is wel een aandachtspunt voor lidstaten met een hoge schuldgraad, zoals België.

## **3. Implementatie van het Plan Herstel en Veerkracht**

Derde en laatste deel van zijn presentatie is de implementatie van het Plan voor Herstel en Veerkracht in België en dus ook Vlaanderen. De Commissie keurde het Belgisch plan goed op 23 juni 2021, de Raad valideerde het formeel op 13 juli 2021, wat de deur opende voor de voorfinanciering van 13% ofwel 770 miljoen euro in augustus. Daarop toont hij een grafische voorstelling van de verschillende onderdelen van het plan.

Er zijn Vlaamse projecten in vrijwel al die componenten, zowel investerings- als hervormingsmaatregelen. Dia 18 toont enkele cijfers over het Belgische plan: 140 maatregelen, die iets meer dan 200 mijlpalen en doelstellingen moeten bereiken tegen het midden van 2026. Alleen dan kan België aanspraak maken op de beschikbare financiële steun, die geschat wordt op 5,9 miljard euro, al is dat bedrag niet definitief.

Dia 19 geeft een overzicht van de relevante documenten, met als belangrijkste het uitvoeringsbesluit van de Raad. Het betreft een juridische overeenkomst tussen de Commissie en België over de inhoud van het plan. De belangrijke bijlage bevat voor elk onderdeel van het plan de genoemde mijlpalen en doelstellingen en het tijdschema van de uitvoering. Het instrument is dus niet gebaseerd op de terugbetaling van gemaakte kosten maar op het bereiken van doelstellingen, onderstreept de spreker. Het is aan de Belgische overheden om niet alleen de doelstellingen te halen maar ook te bewijzen dat ze dat effectief gedaan hebben, en aan de Commissie om de correcte uitvoering te controleren. Als de voorwaarden niet worden nageleefd, heeft dat gevolgen voor de betalingen van de financiële steun.

Voor België een aanvraag tot betaling kan indienen, wat naar verwachting in juni 2022 zal gebeuren, moet een bilaterale overeenkomst over de uitvoering afgesloten worden met de Europese Commissie. Daarin worden de verificatiemechanismen gedefinieerd en de soorten bewijzen gespecificeerd. De spreker gewaagt van een technisch verlengstuk van het contract. Op dit moment zijn schriftelijke en mondelinge uitwisselingen aan de gang om tot een akkoord daarover te komen.

In de voorbije weken heeft de Commissie met de Belgische autoriteiten vergaderd over de projecten die deel uitmaken van de eerste betalingsaanvraag. Doel is implementatierisico's te identificeren en op problemen te anticiperen, ook wat betreft de Vlaamse projecten. De spreker maakt van de gelegenheid gebruik om alle betrokken agentschappen en kabinetten eens te meer te bedanken voor de goede samenwerking.

Een ander punt is de communicatie. Next Generation EU en de Faciliteit Herstel en Veerkracht vormen een snel en sterk antwoord van Europa op de crisis, het Vlaamse Veerkrachtplan doet hetzelfde. Ze zijn nauw verbonden. Zo financiert Europa bijna de helft van dit plan. Daarom acht de Europese Commissie het belangrijk dat de Vlaming weet dat het Europese antwoord op de crisis vertaald wordt in concrete projecten op allerlei beleidsdomeinen, en zou ze het op prijs stellen dat het verband tussen beide systematisch wordt versterkt. Dat zou onder meer kunnen door gezamenlijke communicatie. Als voorbeeld geeft hij het bezoek van een Europees Commissaris/vertegenwoordiger aan de projecten.

Tot slot gaat hij nog in op de herziening van het financieringsbedrag voor België. Het indicatief getal van 5,9 miljard euro was gebaseerd op de eind 2020 beschikbare economische prognoses, legt hij uit. Dertig procent van dat bedrag wordt echter verdeeld tussen de lidstaten op basis van de economische groei in 2020 en 2021. Op basis van de laatste prognoses zou dat de enveloppe verkleinen, maar het definitieve bedrag zal pas bekend zijn in juni 2022. Als de Belgische autoriteiten dat beslissen, kan hun plan volledig doorgang vinden zoals het nu bestaat.

De Commissie zou het alvast positief vinden dat de Vlaamse Regering, die de Vlaamse Veerkracht heeft opgenomen in de meerjarenbegroting, haar plan zo volledig mogelijk uitvoert, maar een herziening van het plan is ook mogelijk, al zal dat een nieuwe evaluatie door de Europese Commissie vereisen en een nieuwe goedkeuring door de Europese Raad.

In zijn samenvatting bij het einde van zijn inleiding vermeldt de spreker, naast de overheden, nog de specifieke rol van de belanghebbenden, waaronder de sociale partners bij de effectieve uitvoering van het Belgische plan.

## **II. Toelichting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management**

Minister-president *Jan Jambon* vindt het zeer goed dat weer wordt aangeknoopt bij de uitstekende traditie om een gedachtewisseling te hebben over het Europees Semester in het Vlaams Parlement. De vorige dateert immers al van een hele tijd terug, namelijk van 30 juni 2020, en ondertussen is er bijzonder veel gebeurd.

Inspelend op de uiteenzetting van European Semester officer Xavier Vanden Bosch wil hij tijdens deze gedachtewisseling drie elementen inbrengen.

In het eerste deel wil hij de betrokkenheid van Vlaanderen in het Europees Semester toelichten. In het tweede gaat hij in op de herziening van het Stabiliteits- en Groeipact. Tot slot wil hij het hebben over de opvolging van het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht.

### **1. Vlaanderen en het Europees Semester**

Zoals aangekondigd begint de minister-president met Vlaanderen en het Europees Semester. Vlaanderen heeft zich steeds volledig ingeschreven in het Europees Semester. Zo was het de enige regio in de Europese Unie die in de periode 2011-2020 tien jaar op rij consequent een eigen hervormingsprogramma heeft opgesteld. Op die manier heeft Vlaanderen zich steeds ingezet om voldoende eigenaarschap op te nemen.

Zoals toegelicht door Xavier Vanden Bosch was het vorige Europees Semester (2021) bijzonder. Zo werd het nieuwe herstelinstrument Next Generation EU gelanceerd, met een cruciale rol voor de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Via die weg zal Europa subsidies en leningen verstrekken aan lidstaten om hun economie na de COVID-19-schok terug op de rails te zetten, en waarbij meteen ook de ommezwaai kan worden gemaakt richting de noodzakelijke digitale en groene transitie.

Om aanspraak te maken op middelen in het kader van de genoemde Faciliteit, hebben lidstaten nationale herstel- en veerkrachtplannen opgemaakt. Eind september 2020 lanceerde de Vlaamse Regering het Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht. Een ambitieus herstelplan dat maar liefst 4,3 miljard euro extra investeert om het economische en maatschappelijke weefsel in Vlaanderen te herstellen en te versterken. Vlaanderen heeft met dat herstelplan Vlaamse Veerkracht bijgedragen aan het Nationale Plan voor Herstel en Veerkracht.

Bij de Vlaamse selectie werd sterk ingezet op de coherentie met de landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020. Op die manier speelde Vlaanderen in op de verordening van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Vlaanderen neemt bijgevolg een belangrijke rol op in het Nationale Plan voor Herstel en Veerkracht met verschillende hervormings- en investeringsprojecten voor een totaal bedrag van 2,25 miljard euro. Tot dusver heeft Vlaanderen (en ook België) enkel een beroep gedaan op de component subsidies, en niet op die voor leningen.

Het op tijd indienen van het nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht en de Europese goedkeuring ervan zorgde ervoor dat België in augustus 2021 al een voor-

financiering van 770 miljoen euro ontving, waarvan 293 miljoen euro voor Vlaanderen.

Het huidige Europees Semester 2022 kondigt zich, zoals Xavier Vanden Bosch toelichtte, nog als een overgangsemester aan, met een geleidelijke terugkeer naar het nieuwe normaal en evoluerend in lijn met de implementatie van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Het verloop van het huidige semester is zodoende nog wat verschillend van het verleden. Zo zal bijvoorbeeld het landverslag pas in mei of juni worden gepubliceerd (tegenover februari vroeger) en dat samen met de landspecifieke aanbevelingen.

Wel duiken opnieuw meer en meer traditionele elementen en rapporteringen op en wordt door de Europese Commissie de nodige synergie gezocht teneinde onnodige administratieve lasten te vermijden, wat door Vlaanderen zeer wordt gewaardeerd.

Zo vraagt de Europese Commissie, zoals toegelicht door Xavier Vanden Bosch, aan de lidstaten om tegen eind april een Nationaal Hervormingsprogramma in te dienen. Vorig jaar werd dat niet expliciet gevraagd door de Commissie aangezien de focus toen lag op de herstelplannen. Vorige week vond daarover een eerste interfederaal overleg plaats. Zoals steeds zal Vlaanderen constructief meewerken aan het Nationaal Hervormingsprogramma, en tevens een eigen Vlaams Hervormingsprogramma opstellen, waarin ook de nieuwe elementen aan bod zullen komen.

## **2. Herziening van het Stabiliteits- en Groeipact**

Daarop gaat hij nader in op de herziening van het Stabiliteits- en Groeipact, ook wel de Maastrichtcriteria genoemd, waarvan het proces recent opnieuw werd opgestart door de Europese Commissie.

Gezien de grote impact op Vlaanderen, heeft de Vlaamse Regering op vrijdag 14 januari jongstleden haar standpunt bepaald om zo een duidelijke positie te kunnen innemen in het debat over de herziening van het pact. De Vlaamse Regering vraagt om de 60%-regel voor de overheidsschuld te behouden. Even belangrijk is de afbouw in functie van de houdbaarheid van de schuld op lange termijn.

De invulling van de regel dat begrotingstekorten niet meer dan 3% mogen bedragen van het bbp, wordt aangepast. De Vlaamse Regering streeft naar een begroting in evenwicht voor lopende uitgaven (inclusief recurrente investeringen) en inkomsten voor elke lidstaat. Productieve investeringen zijn mogelijk binnen de 3%-norm in functie van de evolutie van de schuldgraad, met andere woorden hoe minder schuld, hoe meer een land in het rood kan gaan op de lopende rekening. Productieve investeringen met een rechtstreeks economisch terugverdienmodel zijn altijd mogelijk binnen de 3%-norm.

Het moet ook afdwingbaar zijn, er moet een effectief sanctiemechanisme worden uitgewerkt, dat eerder gebaseerd is op kwalitatieve maatregelen. De uitgavennorm wordt de leidraad om de houdbaarheid van de lopende uitgaven te toetsen. Ten slotte pleit Vlaanderen ervoor om rekening te houden met de institutionele context van de verschillende lidstaten en om de belangrijke rol van regio's in het begrotingskader van de Europese Unie te erkennen. Regio's moeten blijvend en bij voorkeur een grotere rol kunnen spelen in het begrotingskader van de EU. Vlaanderen gaat met de verschillende betrokken actoren in gesprek om dat standpunt namens België ook op Europees niveau te vertolken.

### 3. Relanceplan Vlaamse Veerkracht

In het derde deel van zijn uiteenzetting bespreekt de minister-president de opvolging van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Dat is het meest ambitieuze investeringsplan ooit dat een Vlaamse Regering in de steigers heeft gezet.

Het plan heeft zeven speerpunten: economie en samenleving verduurzamen, investeren in infrastructuur, Vlaanderen digitaal transformeren, investeren in mensen en talenten, het Vlaamse zorg- en welzijnssysteem versterken, de coronacrisis beheren en de uitdagingen van de Brexit aanpakken, en de overheid efficiënter maken. Die zeven speerpunten werden vertaald in 35 clusters en 180 relanceprojecten.

Zoals reeds toegelicht, vormde Vlaamse Veerkracht het vertrekpunt van de Vlaamse inbreng in het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht en werd bij de selectie sterk ingezet op de coherentie met de landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020. Zo bereikte het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht een tagging van 50% voor klimaat en 27% voor digitaal, ruimschoots meer dan door de Faciliteit wordt gevraagd. Volgens de verordening moest immers 37% en 20% van de middelen een bijdrage leveren aan klimaat en de digitale transitie.

Vlaanderen zet ook sterk in op de monitoring van de projecten in het kader van Vlaamse Veerkracht. De voortgang van de uitvoering van het Vlaams relanceplan wordt drie keer per jaar opgevolgd aan de hand van mijlpalen, output-, outcome- en impactindicatoren.

Daarnaast houdt men de vinger continu aan de pols aan de hand van een relancedashboard met kwaliteitsvolle en frequent bijgewerkte data. Zo zijn er systematisch cijfers beschikbaar over onder meer de groei van de Vlaamse economie en de tewerkstelling in Vlaanderen, maar ook over het welzijn van de Vlamingen. Die monitoringscyclus versterkt ook het draagvlak voor de maatregelen die in het relanceplan opgenomen zijn.

De Vlaamse Regering zet ook volop in op een open en transparante communicatie over de monitoring. Zo voorziet de Vlaamse Regering drie keer per jaar in een mededeling aan de Vlaamse Regering, met het volledige rapport, dat publiek beschikbaar is op de website van de Vlaamse regeringsbeslissingen en de website Vlaamse Veerkracht. De publicatie van het meest recente monitoringrapport is voorzien voor vrijdag 28 januari 2022. Het volgende meetmoment is voorzien in maart van dit jaar.

Xavier Vanden Bosch vermeldde terecht het belang van communicatie in het kader van het Plan voor Herstel en Veerkracht. De Vlaamse Regering heeft in augustus 2021 de communicatiecampagne 'Meer dan Ooit' opgestart om het relanceplan Vlaamse Veerkracht kracht bij te zetten en Vlamingen vertrouwen te geven in het plan en in de toekomst. De campagne zoomde met behulp van grafische elementen, namelijk gele accolades, bijna letterlijk in op de elementen waar de Vlaamse overheid de komende jaren 'meer dan ooit' de focus op zal leggen. Sinds oktober worden specifieke relanceprojecten in de kijker geplaatst via online video's en webberichten, die actief worden verspreid via sociale media. Op die manier wordt het voor de burger nog duidelijker wat het relanceplan concreet betekent voor elk individu en voor onze samenleving.

Ook voor 2022 liggen een aantal communicatie-initiatieven in het vooruitzicht. Zo wordt een nieuwe publiekcampagne gepland medio 2022, waarin de focus ligt op concrete realisaties. Daarnaast zal de Vlaamse Regering dit jaar ook op internationaal vlak over haar herstelbeleid communiceren.

Ter afronding spreekt de minister-president nog zijn waardering uit voor de intensieve dialoog met de diensten van de Europese Commissie. Die biedt een belangrijke toegevoegde waarde in het kader van het Europees Semester en de operationalisering en implementatie van het Plan voor Herstel en Veerkracht.

Hij betreurt wel dat de toezegging van kredieten aan het relanceplan Vlaamse Veerkracht de negatieve impact ondervindt van het versnelde economisch herstel dat sommige lidstaten creëren, waaronder België. De lidstaten die eerder de handen aan de ploeg sloegen, worden gepenaliseerd voor hun inspanningen, in vergelijking met lidstaten die het herstel nog niet of later hebben ingezet. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht van 4,3 miljard euro is volledig ingeschreven in de meerjarenbegroting. De Europese fondsen dienen om de daarvoor aangegane schuld te verlichten. Het plan wordt hoe dan ook volledig uitgevoerd, verzekert hij.

### **III. Debat**

#### **1. Tussenkoms van Philippe Muylers**

*Philippe Muylers* merkt in het perspectief van de voor mei verwachte landspecifieke cijfers en aanbevelingen in het landrapport België op hoe interessant het zou zijn mochten die ook specifiek voor regio's gepubliceerd worden. De omgang met bijvoorbeeld economie, innovatie, werkgelegenheid en onderwijs kan binnen een land immers enorm verschillen tussen regio's. In België is men ondertussen gelukkig al zo ver dat zelfs voor aangelegenheden waarvoor de federale overheid bevoegd is, specifieke, asymmetrische maatregelen als mogelijkheid overwogen worden. De spreker verwijst naar het federale regeerakkoord. Hij roept de spreker op om de eerste stappen van Europa op dat vlak te versterken.

Verder is hij het eens met de slotopmerking van de minister-president. Het is logisch dat Europa bij de middelen voor herstel en relance kijkt wie het hardst getroffen is, maar in die vergelijking zou men de genomen maatregelen moeten neutraliseren. Studies tonen aan dat in Vlaanderen zonder de steunmaatregelen een groter aantal bedrijven failliet zou zijn gegaan of in moeilijkheden gekomen.

Zelf is hij fan van de principes van mijlpalen en doelstellingen, en dus van een resultaats- en niet alleen een inspanningsverbintenis, bij de terbeschikkingstelling van middelen.

De spreker stemt in met de positie van de Vlaamse Regering van 14 januari 2022 in het kader van de herziening van het Stabiliteits- en het Groeipact dat productieve investeringen die zelf een rechtstreeks inkomen genereren anders worden bekeken dan andere investeringen, en dat daar een relatie is met de schuld. Ook met het idee van de uitgavennorm is hij het eens. Hoe kijkt Europa daar tegenaan?

Tot slot vraagt Philippe Muylers of de 'general escape clause' opgeheven wordt op een vooraf bepaalde dag of zodra bepaalde parameters bereikt zijn?

#### **2. Tussenkoms van Björn Rzoska**

*Björn Rzoska* treedt de visie van de minister-president bij dat het goed is om opnieuw bij de traditie van deze gedachtewisselingen aan te sluiten.

Xavier Vanden Bosch verwees in zijn toelichting over de bijstelling van het bedrag dat aan België wordt toegekend in het kader van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht naar de bijlage bij die beslissing. Mag hij daaruit afleiden dat vanaf het begin duidelijk was dat nog van het bedrag kon afgeweken worden en dat de hoogte van het bedrag pas na een aantal maanden zou vaststaan?

De Vlaamse Regering houdt bepaalde investeringen buiten haar begrotingsdoelstelling omdat ze die beschouwt als productieve investeringen die een inkomen genereren. Oosterweel is daar een voorbeeld van en werd ook als zodanig voorgelegd aan de Europese Commissie, vooralsnog zonder groen licht. Is het plan Vlaamse Veerkracht, dat ook buiten deze begrotingsdoelstelling wordt gehouden, op dezelfde manier aan de Europese Commissie voorgelegd? Of houdt de Europese Commissie geen rekening met het concept begrotingsdoelstelling maar alleen met het vorderingensaldo?

Op 5 februari 2021 werd de derde voortgangsrapportage aangekondigd voor 10 december, maar zij is nog niet zichtbaar. Wanneer wordt die aan het parlement voorgelegd?

### **3. Tussenkoms van Maurits Vande Reyde**

Ook *Maurits Vande Reyde* acht het belangrijk dat de jaarlijkse gedachtewisseling weer wordt georganiseerd. In de vorige landenverslagen werden uitgaventoetsingen aanbevolen als instrument en Vlaanderen heeft op dat vlak inmiddels stappen gezet zoals de VBH en de keuze voor de thema's voor een aantal uitgaventoetsingen. Hoe evalueert de Commissie de manier waarop de uitgaventoetsing wordt gehanteerd en hoe verhoudt de Vlaamse praktijk zich tot die van anderen?

Volgend knelpunt waar hij op wijst is dat de traditioneel hoge productiviteit in België en met name Vlaanderen de laatste jaren slechts een beperkte groei kent. Ziet men dat ook in andere landen of vooral hier? Welk effect hebben de investeringen in Vlaamse Veerkracht erop? Wordt dat gemonitord?

In het licht van de aanpassing van de Europese begrotingsregels pleit Vlaanderen voor flexibiliteit, waarbij gestreefd wordt naar een structureel evenwicht doch met ruimte voor productieve investeringen. Hoe ziet de spreker de Europese discussie over dergelijke terugverdienmodellen evolueren? Valt weldra een beslissing over het geval Oosterweel te verwachten? Wat zijn de recente tendensen op dit vlak?

### **4. Tussenkoms van Peter Van Rompuy**

*Peter Van Rompuy* vraagt verduidelijking bij de koppeling van de bedragen die landen krijgen van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht, aan de groeicijfers van de lidstaten enerzijds maar ook aan de hervormingsplannen, de investeringsplannen of beide laatste anderzijds. Hoe zit die responsabilisering van de lidstaten juist in elkaar? Welke opvolging komt er door de Commissie van de besteding van de Europese middelen in dit kader? Wanneer kan men dergelijk rapport verwachten? Het Vlaams Parlement heeft een gelijkaardig initiatief genomen waarbij het Rekenhof op vraag van Vlaams Parlement de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht jaarlijks evalueert.

Welke zullen de nieuwe Europese begrotingsregels zijn? Wanneer wordt de politieke beslissing daarover genomen? Wat betekent de striktere opvolging van de 'sustainable development goals' in het Europees Semester juist? Van sancties is er geen sprake? Is zij beperkt tot vergelijking met andere landen of mikt zij ook op responsabilisering?

### **5. Replik van Xavier Vanden Bosch**

*Xavier Vanden Bosch* begint zijn antwoord met de verdeling van de Europese middelen. Hij bevestigt dat op voorhand bekend was dat een deel van de aanvankelijk toegekende bedragen nog kon schuiven. In de annex bij de verordening daarover kan men lezen dat 70% vaststond (op basis van onder meer de bevolkingscijfers, het bbp per capita en het cijfer inzake structurele werkloosheid) en 30% afhankelijk

zou zijn van de groei in 2020 en 2021, eerst op basis van prognoses maar uiteindelijk op de werkelijke cijfers. De spreker onderstreept dat die bijkomende verdeelsleutel er is gekomen op vraag van de lidstaten tijdens de bespreking in het Europees Parlement, want oorspronkelijk wilde de Commissie alleen focussen op de structurele elementen.

Hij wijst er wel op dat de idee om een deel van de middelen toe te kennen via een solidariteitsmechanisme aan de regio's en de lidstaten die minder goed uit de crisis zijn gekomen, ook gunstige effecten heeft voor de andere regio's en lidstaten. Dat is zeker het geval voor een open economie als de Belgische, waarvan de groei en de werkgelegenheid mee genieten van de spillover van buurlanden en Europa als geheel. De Europese beslissing inzake de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht heeft op zich al veel vertrouwen gegenereerd, wat anders was dan tijdens de vorige globale crisis toen het Europese antwoord jaren op zich liet wachten. Men wilde een herhaling van die fout en de gevolgen daarvan voorkomen. Dat de sterkere groei hier mede daaraan te danken is, moet men evenzeer in ogenschouw nemen.

Wat het in kaart brengen van de regionale dimensie betreft, wijst hij erop dat de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht weliswaar een antwoord vormt op de crisis maar niet zozeer gefocust is op de zeer korte termijn als wel op de middellange. Veel van het kortetermijnantwoord wordt gegeven door de lidstaten. Om dergelijke steun aan bedrijven, aan de gezondheidszorg en aan mensen die zonder inkomen vielen, mogelijk te maken, heeft Europa eerst de ontsnappingsclausule geactiveerd en zich flexibel opgesteld bij de toepassing van de regels voor staatssteun. België heeft toen veertig crisisnotificaties voorgelegd aan de Commissie, die zeer vlug werden behandeld.

Veel van de onmiddellijke steun werd gegeven door de regio's en de lidstaten, vat hij samen, terwijl de Europese Faciliteit ook als doel heeft om een perspectief op middellange termijn te bieden door de groene en digitale transitie te accelereren. Dergelijke grote infrastructuurprojecten vergen tijd voor hun volledige uitrol, die vooral in 2022 en 2023 zal plaatsvinden.

Hoewel hij erkent hij dat er op zich geen regionale aanbevelingen zijn, heeft de Europese Commissie in zijn analyses wel aandacht voor dergelijke nuances, opdat de aanbevelingen vertaalbaar zouden zijn naar de verschillende beleidsniveaus. Op basis van de dialoog daarover met de Vlaamse administratie, kabinetten en belanghebbenden probeert Europa in zijn landrapport over België de regionale verschillen te onderstrepen zodat ze aangekaart en aangepakt kunnen worden. De aanpak van de Europese Commissie is op dat punt door de jaren heen steeds beter geworden.

Bij de invoering van de 'sustainable development goals' in het Europees Semester is niet in sancties voorzien. Zo werkt het Europees Semester immers niet. Het gaat daarbij om nationale of gewest- of gemeenschapsbevoegdheden. Wel laat het zijn licht schijnen op de vooruitgang die landen en regio's op dat vlak boeken en welke specifieke uitdagingen er overblijven. Bepaalde lidstaten zouden specifieke aanbevelingen kunnen krijgen. Door de monitoring wordt ook een soort 'peer pressure' door de andere lidstaten uitgeoefend. Uiteindelijk gaat het immers over aanbevelingen die goedgekeurd worden door de Raad, dus de lidstaten zelf.

Peter Van Rompuy vroeg verduidelijking bij de koppeling van de bedragen die landen krijgen van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Hoe zit die responsabilisering van de lidstaten juist in elkaar? Welke opvolging komt er door de Commissie van de besteding van de Europese middelen in dit kader? Xavier Vanden Bosch bevestigt dat het bij de evaluatie zowel om hervormings- als investeringsmaatregelen gaat. In de 140 Belgische maatregelen gaat het om 35 hervormingen en 105 investeringsplannen. Ook voor de hervormingen moeten de mijlpalen gehaald

worden om een aanvraag te kunnen indienen bij de Commissie. Als hervormingen niet correct worden doorgevoerd, kan dat consequenties hebben voor de betaling, die bijvoorbeeld slechts gedeeltelijk zou kunnen uitgevoerd worden. Datzelfde geldt uiteraard voor de Vlaamse hervormingen en investeringsplannen in het plan.

Uitgaventoetsingen maken ook deel uit van het Belgische Herstel en Veerkrachtplan. De Europese Commissie is blij dat ze werden ingevoerd door vrijwel alle entiteiten in België, al hebben ze overal niet hetzelfde tempo. Vlaanderen staat al verder. Vlaanderen heeft enkele jaren geleden ook op de technische steun van de Commissie kunnen rekenen voor zijn eerste uitgaventoetsing over dienstencheques, en mede op basis daarvan expertise opgebouwd. Het idee is nu om het instrument meer structureel te integreren in het begrotingsproces in de komende jaren. Dat is zeer positief.

In het kader van de genoemde betalingsaanvraag zal de Commissie ook rapporteren aan de Raad over de uitvoering die aan het plan werd gegeven. Over de projecten in het kader van Vlaamse Veerkracht wordt overigens zeer transparant gecommuniceerd (KPI, resultaten, concrete impact) door de Vlaamse Regering, erkent hij. Dat is niet in alle landen en regio's evenzeer het geval.

De vermindering van de productiviteitsgroei doet zich niet alleen in België voor maar ook in andere lidstaten. Het probleem van de dalende productiviteitsgroei wordt door de Commissie gemonitord, verzekert hij. Het zou een focus van het verslag kunnen worden, maar dat is niet zeker. Hij herinnert eraan dat de Raad enkele jaren geleden op basis van een voorstel van de Commissie opriep tot de oprichting van een 'national productivity board' door elke lidstaat. België heeft dat ook gedaan. De Commissie steunt hun werk, dat reeds resulteerde in enkele verslagen waarin een aantal knelpunten worden belicht, waarvan de spreker de opvolging aanbeveelt. Het is een interfederale instelling merkt hij op want er zitten ook experts van de regio's in.

De Vlaamse positie over de begrotingsregels is inmiddels duidelijk gemaakt maar de Europese Commissie kijkt ook uit naar die van België. De Europese voorstellen worden verwacht tegen het einde van het semester (mei of juni 2022), waarna het volledige proces met de Raad en het Europees Parlement zal volgen. De doelstelling is om een volledig akkoord te laten ingaan in 2023. De voorstellen van de Commissie in mei 2022 over het begrotingsbeleid van de lidstaten zullen uiteraard afhangen van de stand van zaken in dat debat.

Het idee is inderdaad dat vanaf 2023 de ontsnappingsclausule niet meer van toepassing zal zijn. Wanneer precies wordt niet gespecificeerd, waaruit hij besluit dat lidstaten er rekening moeten mee houden dat het oude regime opnieuw ingang heeft vanaf het begin van 2023. Uiteraard wordt aan het stabiliteitsprogramma een kalender verbonden. In de komende weken al zal de Commissie duiding geven bij wat de intentie is. Als parameter voor de opheffing van de ontsnappingsclausule wordt gehanteerd dat in heel Europa het bbp weer het niveau van voor de crisis (2019) overstijgt, wat reeds het geval is voor België.

Collectieve investeringen vormen inderdaad een centrale vraag in het debat over de herziening van de begrotingsregels. Een andere is wat als groene investering kan beschouwd worden. De Commissie noteert alle standpunten en werkt op basis daarvan een voorstel uit dat ook rekening houdt met de problematiek van de overheidsinvesteringen. Ook de Europese Commissie wil meer overheidsinvesteringen. Zij is zich ervan bewust dat in het verleden schuldafbouw vaak meer heeft gewogen op investeringen dan op andere uitgaven, wat onder meer in België tot problemen heeft geleid.

Het huidige kader maakt geen verschil tussen verschillende types van uitgaven bij de hoofdparameters als het vorderingen- en het structurele saldo. Er is geen gouden regel. Regeringen als de Vlaamse hebben eigen doelstellingen vastgelegd waar ze bepaalde uitgaven buiten houden, maar dat heeft op zich geen invloed op de Europese berekeningen door Eurostat.

Het thema blijft wel centraal in het debat over de herziening van de begrotingsregels. Er werd ook altijd goed naar gekeken bij de beoordeling van de Belgische schuldafbouw, maar dus niet als zodanig meegerekend in de analyse van het structurele evenwicht op middellange termijn in het huidige begrotingskader, die immers geen verschil maakt tussen uitgaven.

## **6. Repliek van minister-president Jan Jambon**

Ook minister-president *Jan Jambon* bevestigt dat van meet af aan duidelijk was dat de tweede schijf van de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht afhankelijk was van de groeicijfers in de lidstaten, maar dat impliceert niet dat men daarmee akkoord moet gaan. Het was ook geen reden om geen aanvraag tot Europese steun in te dienen. Hij blijft het evenwel oneens daarmee, want volgens hem moet men de goede leerlingen stimuleren en de mindere meetrekken, en niet de eersten straffen.

Verder herhaalt hij dat het derde monitoringrapport vrijdag 28 januari 2022 op de agenda van de Vlaamse Regering komt, waarna transparantie ten aanzien van het parlement volgt.

De uitgaven in het Vlaamse Veerkrachtplan zijn eenmalige uitgaven, die geen impact hebben op de begrotingsdoelstelling op middellange termijn maar wel op de Vlaamse schuld. Hij betreurt dat de huidige Europese regelgeving dergelijke investeringen afremt en daardoor de groei beperkt. Lenen om een huis te kopen is iets anders dan lenen om zijn winkelrekening te betalen. Inmiddels heeft de nieuwe voorzitter van de Europese Raad Emmanuel Macron al een lans gebroken voor dit onderscheid. De minister-president hoopt dat het thema de komende zes maanden dan ook in een meer logische context geplaatst wordt, waarin het verschil wordt gemaakt tussen toekomstgerichte, noodzakelijke investeringen en niet-productieve uitgaven. Zoals eerder gezegd is dat geen pleidooi om de Europese begrotingsgrendels te schrappen. Hij ziet stilaan een zekere consensus op dat vlak groeien binnen Europa.

Steven VANDEPUT,  
voorzitter

Philippe MUYTERS,  
verslaggever

**Gebruikte afkortingen**

|          |                                          |
|----------|------------------------------------------|
| bbp      | bruto binnenlands product                |
| EU       | Europese Unie                            |
| Eurostat | statistical office of the European Union |
| KPI      | key performance indicator                |
| RRF      | Recovery and Resilience Facility         |
| VBH      | Vlaamse Brede Heroverweging              |